

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in 1/2 dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Sijajni shodi v Beli Krajini.

Bela Krajina se probuja in hoče streti verige, v katere jo je vklenila klerikalna stranka.

To so pokazali vsemu svetu sijajno vspeli shodi, ki jih je priredila preteklo nedeljo narodno - napredna stranka v Črnomlju, v Metliki in v Gradcu.

Na teh shodih je ljudstvo pokazalo, da se zaveda svojih pravic in da je konec njegovega potrpljenja, na katerega so grešili od njega izvoljeni klerikalni poslanci, ki so pač skrbeli za svoj žep in svoje koristi, nimalo pa se niso brigali za koristi in zahteve svojih volilcev, ki so ginili v najskrajnejši bedi in so si morali iskati kruha v daljni Ameriki, ako so hoteli sebe in svoje rodbine obvarovati pogina.

V nedeljo je govorila Bela Krajina tako glasno in jasno, da bo njen glas odmeval, kakor grom v ušesih klerikalnih njenih osrečevalcev.

Ako bi imel Šuklje, ta najnemarnejši poslanec, kar jih ima sedaj avstrijski državni zbor, le še iskrico poštenja in spodobnosti v sebi, takoj bi moral vzpričo ljudski volji, ki se je tako jasno pokazala na nedeljskih shodih, položiti svoje mandate nazaj v roke svojim volilcem ter jim dati na prosto voljo, da si izbere drugega sposobnejšega poslanca!

Toda Šuklje, ki ima tako trdo kožo kot krokodil, tega seveda ne bo storil, ker mu je ležeče samo na tistih tisočakah, ki jih dobiva za plačo kot državni poslanec in deželni glavar! Ljudska volja je Šukljetu deveta briga!

A prišel bo čas, ko se bo ljudski volji moral pokoriti tudi tak mož, kakršen je gospod s Kamna. In ta čas je mogoče bližje, kakor si misli Šuklje sam!

* * *

Najpomembnejši je bil shod v Gradcu. Tu se je zbralo okrog 400 zavednih kmetških volilcev, da obračunajo s svojim poslancem, ki ves čas, odkar je bil izvojen, ni ganil niti z mezincem, da bi se zavzel

za pravice in zahteve od vsega sveta zapuščenega belokranjskega ljudstva.

Shodu je predsedoval župan gosp. Julij Mazelle, ki so mu zborovalci z ozirom na krivice, ki jih je moral s klerikalne strani pretrpeti radi njegovega neustrašnega in odločnega nastopa za koristi belokranjskega kmeta, priredili iskrene ovacije.

Prvi je govoril deželni poslanec gosp. Fran Višnikar, ki je natanko opisal dogodke v zadnjem deželnozbornem zasedanju, prerešetal zakone, ki jih je sprejela klerikalna večina, zlasti lovski zakon ter razpravljal o skrajno slabem klerikalnem gospodarstvu, ki bo spravilo deželo v take dolgove, da se iz njih ne bo mogla nikdar več izkopati.

Njegova izvajanja so vzbudila splošno pozornost in zborovalci so govorniku, ko je končal, navdušeno pritrjevali.

Deželni poslanec gosp. dr. Ivan Oražen je poročal o splošnem političnem položaju, pojasnil, kako se zatira Slovanstvo v tej državi in netil z ognjevito besedo v zborovalcih čut slovanske vzajemnosti. Poročal je dalje o deželnem zboru, o deželni banki, o elektrarni.

Do vrhunca pa je prispelo ogorčenje zborovalcev, ko je dr. Oražen povedal, kaj je Šuklje delal s poslovníkom in kako je poslance z beriči tiral iz zbornice. Ko je popisoval, pri kolikih strankah je bil že ta Šuklje, so se o tem »značaju« čule take besede iz ust kmetovalcev, da se nam celo Šuklje smili, da bi jih objavili.

Nato je dr. Fettich - Frankheim v poljudnih besedah razpravljal o izseljevanju, kazal na njega dobre in slabe strani ter priporočal razne umestne predloge, kako bi se izseljevanje omejilo. Govoril je obširno o belokranjski železnici, ki jo zadržuje klerikalna brezdelnost in prazni žep avstrijske vlade. Kmetje so med tem govorom izražali bojazen, da klerikalno postopanje na Dunaju in lenarjenje zavozijo zadnje upanje na belokranjsko železnico.

Končno je dr. Žerjav spominjal na

Mazelletovo kandidaturo proti Šukljetu.

Da je nastopil domačin Mazelle zoper hofrata, bil je vnebovpijoč greh! A medveda smo izvabili iz brloga. Da se je moglo izvoliti Matjašiča, so morali Lampe in drugi priti sem in zlate gradove obetati kmetom. Danes pa vidimo, da niso ničesar izpolnili. Zanimarjena Bela Krajina si mora sama pomagati. Govornik je nato razpravljal o raznih gospodarskih vparšanjih. Slednjič je izpregovoril o aferi Mazelle. Ko je pozval zborovalce, naj dajo zadoščenje temu možu, so zaorili klici: »Živio Mazelle!«

K besedi se je oglasil občinski odbornik iz Podzemlja gosp. Ivan Stipanič, ki je povedal, kakšne obljube je delala klerikalna stranka in kako je Šuklje zavozil železniško vprašanje. Predlaga klerikalcem **nezaupnico**, osobito posl. Šukljetu. (Burno pritrjevanje!)

Odbornik občine Vinjivrh gosp. Judnič je pozdravil shod imenom obrtnikov, ki bodo tudi med tistimi, ki bodo plačevali dolgove, ki jih delajo klerikalci. Od deželnih podjetij ne bo imela Bela Krajina nič. Šuklje nam je obljubil zlate gradove. (Klic: Sebi si jih je že sezidal! Burno odobravanje!) Zdaj se za nas ne zmeni. (Živahno pritrjevanje!)

Župan občine Podzemelj gosp. Klepec je pojasnjeval, kako se kmetom krivica godi glede cestnih zadev in gnojšč. Deželni odbor ne stori nič za povzdigo živinoreje. **Zahteval je, da glavarstva izdajo pouk glede uprave cerkvenega premoženja, da se bo moglo ločiti, kaj je cerkvenega, kaj je občinskega premoženja.** Dajte, pokažite nam cerkvene paragrafe, da se bomo vedeli ravnati. S tem vzklikom je govornik končal svoja izvajanja.

Prvi svetovalec občine Gradac gosp. Ivan Butala je pojasnil Šukljetovo nedelavnost radi ureditve sejmov.

Nato so bile soglasno sprejete te - le **resolucije:**

Na javnem shodu v Gradcu dne 31. oktobra 1909 zbrani volilci iz občin Podzemelj, Semič, Griblje, Vinjivrh in Gradac

1.) pozivljajo javne oblasti, naj posvete več pozornosti doslej od njih popolnoma zanemarjeni Beli Krajini, ki je med kranjskimi pokrajinami prava pastorka. Osebito naj se napravi načrt, da se preskrbi vsa Bela Krajina s pitno vodo, in se naj ta načrt resnično izvrši čimprej, dalje, da odpravi sramotne prometne razmere, ki onemogočujejo vsak gospodarski napredek. Opozarjajo jih, da za pogozdovanje ni tu nič manjša potreba kakor na Krasu!

2.) zahtevajo, da vendar e. kr. vlada že enkrat neha s škandaloznim zavlačevanjem, s katerim že skoro 40 let vodi za nos belokranjsko prebivalstvo radi železniške zveze. Pričakujemo, da bodo pri izpeljanju železnice merodajne edinole gospodarske koristi ljudstva, ne pa sebični interesi takih, ki imajo slučajno političen vpliv ali osebne zveze s tačasnimi odločujočimi činitelji.

3.) Izrekajo dosedanjemu deželnemu in državnemu poslancu Bele Krajine, plemenitemu hofratu in deželnemu glavarju Šukljetu **nezaupnico**, ker zanemarija interese Bele Krajine, ki potrebuje za poslanca celega moža, ne pa takega, ki se izgovarja, da za svoje volilce nima časa, ki že dve in pol leti ni dal svojim volilcem računa niti kot deželni, niti kot državni poslanec — ker je za Belo Krajino naravnost žaljivo, da jo »zastopa« človek, o kojega neznačajnosti so med vsemi pošteni računski sklenjeni, ker je dalje v zadevi našega rojaka Mazelleta, ki živi in deluje med nami v naši sredi, zlorabljal svoj politični vpliv na tak način, ki ga sploh ne moremo označiti s parlamentarnim izrazom — ker je kot deželni glavar v zadnjem zasedanju deželnega zbora kršil zakon in opravičnik, na katerega je prisegel in dal obljubo v roke cesarju, da ga bo čuval in vestno izpolnjeval.

4.) Izrekajo nezaupnico poslancu Matjašiču, ki je v deželnem zboru le Šusteršičev kimovec in ki za Belo Krajino ni ničesar dosegel ter seveda šel rajše danes na lov, mesto da bi prišel volilcem račun polagat, zakaj vleče poslanske diete v Ljubljani.

5.) Izrekajo zaupanje poslancem narodno - napredne stranke in jih pozivljajo, naj še naprej z brezobzirnim nadzorovanjem varujejo deželo škode, ki jo ji delajo ljudje, ki lahkomišljeno tirajo deželo v gospodarski polom.

S pozivom na zborovalce, naj se organizirajo v mogočno bojno vrsto, ki bo lahko izvojevala belokranjskemu kmetu vse pristoječe mu pravice, je predsednik **Mazelle** zaključil ta znameniti shod.

Volilci so se razšli s trdnim sklepom, da ne bodo nikdar več volili za poslance takšnih mož, kakor sta Šuklje in Matjašič, ki se ne zganeta, dasi grozi belokranjskemu kmetu od vseh strani gospodarski propad.

Prav lepo sta vspela shoda tudi v Črnomlju in Metliki. Vsakega izmed teh shodov se je udeležilo nad 200 vrlih naših somišljenikov.

V Metliki je predsedoval župan gosp. **Jutraš**, govorila pa sta deželni poslanec **Fran Višnikar** in dr. **Gregor Žerjav** o raznih, za Belo Krajino perečih vprašanjih.

Predsednik črnomaljskega shoda je bil župan gosp. **dr. Malnerič**, govorila pa sta deželni poslanec gosp. **dr. Ivan Oražen** in **dr. Fettich - Frankheim**.

Na shodih je bila sprejeta ta - le **resolucija**:

Na javnem shodu dne 31. oktobra zbrani volilci 1.) izrekajo poslancem narodno - napredne stranke za njih možati nastop in obrambo proti nasilstvu klerikalne večine v deželnem zboru kranjskem popolno priznanje in zaupanje; 2.) izražajo svoje ogorčenje nad brezbriznostjo deželnega glavarja Šukljeta, ki se za interese svojega volilnega okraja ne zmeeni, obsojajo njegovo teroristično in protipostavno postopanje v deželnem zboru in njegov nastop v vprašanju železnice preko Črnomlja ter mu izrekajo svoje nezaupanje; 3.) protestirajo proti očitnemu zavlačevanju belokranjskega železniškega vprašanja s strani vlade ter zahtevajo, da se prične nemudoma z gradbo te zakonito zajamčene železnice.

Politični pregled.

Avstrija.

Avstrijska država stoji zopet pred teško krizo. Zakrivili so jo zopet državniki, ki še vedno mislijo, da je v Avstriji še vedno mogoče vladati v nemškem duhu proti slovanski večini. Ministrski svet je zadnjo soboto sklenil, predložiti cesarju v odobrenje zakonske načrte nižjeavstrijskega, gornjeavstrijskega, solnograškega in predarlskega deželnega zbora, s katerimi se proglašajo nemščina kot izključni uradni oziroma učni jezik deželnih zborov, deželnih uradov in deželnih srednjih šol. S tem je torej avstrijskim Slovanom v omenjenih deželah onemogočeno najti pravice v svojem jeziku in snovati šole za slovanske otroke v maternem jeziku. Na ta sklep sta oba češka ministra dr. Braf in dr. Žaček odgovorila z odstopom. Vendar pa ta odstop cesarja ni zaviral, da bi ne potrdil zakonov, ki mu jih je v odobrenje predložil ministrski predsednik baron Bienert. V sredo je namreč došla vest, da je vladar dal svoje odobrenje omenjenim zakonom. Ta novica je vzbudila na Češkem in povsodi, kjer bijejo rodoljubna slovanska srca, skrajno bolešno razpoloženje in vse se užaljeno vprašuje: Ali se nam Slovanom tako plačuje naša neomahljiva ljubezen in zvestoba do države, ki smo jo s krvjo v nešteti bitkah dokazali, da smo po-

tisnjeni na mesto državljanov druge vrste, ki imajo pač dolžnost, a nič pravice? Posledica tega skrajno izzivalnega koraka Bienertove vlade bo, da bo v državnem zboru nemogoče vsako redno delovanje, dokler bo na čelu vlade baron Bienert. Nekaj naravnega bi torej bilo, da bi ta mož odstopil. Toda vse kaže na to, da tega ne bo storil, marveč da bo državni zbor poslal domov in skušal vladati absolutistično t. j. brez državnega zbora. Toda tudi to ne bo šlo. Država ima v proračunu ogromen primanjkljaj okrog 400 milijonov. Tega pa ni mogoče pokriti samo z novimi davki, marveč ga bo treba pokriti — s posojilom. Znano pa je, da banke nečejo posoditi niti vinarja državam, kjer ne deluje parlament. Torej tudi naša vlada ne bo dobila posojila. Prisiljena bo torej zopet sklicati državni zbor. To uvideva vsak političen otrok, samo Bienert tega ne vidi, ker je slep, kakor so vobče vsi avstrijski državniki. Ne preostajalo bi mu torej drugega, kakor da bi odstopil. Tega pa neče storiti, ker mu je v njegovi trdoglavosti več ležeče na tem, da ostane še par tednov na krmilu, kakor da bi državo obvaroval nepopisne škode. Nam Slovencev je končno vseeno, kako se kriza reši; huje nam ne more biti, kakor dandanes, navdaja pa nas prepričanje, da bo kmalu prišlo do splošnega prevrata v Avstriji, ki bo enkrat za vselej pomedel s takšnimi »modrimi« državniki, kakor je baron Bienert.

Ogrska.

Spor med vlado in vladarjem še vedno ni poravnal. Vladar vstraja na svojem stališču, Wekerle - Kossuthova vlada pa tudi. V zadnjem času se mnogo govori o tem, da je bodoči mož — grof Andrassy. Ta ima baje čarobno sredstvo v rokah, ki bo združilo vse stranke v eno bojno vrsto in omogočilo, da se sestavi močno medstrankarsko ministrstvo. Andrassyjevo čarobno sredstvo je bojno geslo: »Od Avstrije nam preti nevarnost, zato vsi Madžari skupaj na sveto borbo proti njej.« Če bo ta bojni klic vlekkel, je dvomljivo. Madžari pač sami najbolje vedo, da bi jim šlo dokaj slabo brez Avstrije, ki plačuje zanje dobro polovico vseh dolgov. Da bi to javno priznali in se potem ravnali, pač ni pričakovati. Zato bodo tudi neprestano v sporu z vladarjem, dokler ne bo le - ta z močno pestjo, z uvedbo splošne in enake volilne pravice strl madžarsko premoč ter pripomogel do besede tudi nemadžarskim narodom.

Hrvatska.

Politične razmere na Hrvatskem so sedaj take, kakor v nobeni drugi državi v Evropi. Ako smo svoje dni hoteli označiti razmere v kakšni deželi kot skrajno razorane in obupne, mo rekli: tu vladajo turške razmere. Sedaj bi bilo umestneje govoriti o — hrvatskih razmerah, zakaj Hrvatska je zdaj dežela, kjer vlada najsurovejše nasilstvo in kjer ne veljajo več

nobeni zakoni. Po vseh evropskih državah je poslanec vsaj to dovoljeno, da smejo prireditelj shode. Na Hrvatskem sedaj niti to ni dovoljeno. Ako skliče kak poslanec zaupni shod svojih volilcev, takoj pridejo orožniki ter z bajoneti razženejo shod, čeprav zakon določa, da se zaupnih shodov ne sme prepovedovati. Seveda je narod skrajno ogorčen radi teh nasilstev in prav lahko se zgodi, da ga bo enkrat minilo potrpljenje in da bo odgovoril na silo tudi z nasilstvi. Potem pa bo tekla kri v potokih. Nemara hočejo gotovi ljudje prav to doseči, da bi se napili puhteče hrvatske in srbske krvi!

Srbija in Bolgarska.

Odnosaji med tema dvema bratskima državama so se v zadnjem času tako zboljšali, da mora to navdajati z radostjo in zadovoljenjem vsakega slovanskega rodoljuba. Prihod bolgarskega kralja Ferdinanda v Srbijo in njegov sestanek s srbskim prestolonaslednikom Aleksandrom je k temu mnogo pripomogel. Tudi dejansko se kaže to prijateljstvo prav vidno. Bolgarska vlada je namreč dovolila prevoz srbskega blaga po bolgarskih železnicah malodane brez carine ter sklenila s Srbijo veleugodno poštno in brzojavno pogodbo. Ker bo, kakor vse kaže, kmalu prišlo med obema državama do carinske skupnosti, za katero zlasti deluje sedanji srbski ministrski predsednik Pašić, se je nadejati, da bo v bodočnosti razmerje med Srbijo in Bolgarsko čimnajpresrčnejše. To prijateljsko razmerje bo poglobil tudi obisk, ki ga nameravajo v kratkem napraviti v Sofiji srbski poslanci.

Rusija.

Kar se je preje samo domnevalo, je sedaj dognana stvar: Obisk ruskega carja v Italiji je bil naperjen proti Avstriji. Vse časopisje si je namreč edino v tem, da sta se ruski car in italijanski kralj dogovorila, da naj Rusija in Italija skupno postopata proti avstrijski politiki na Balkanu in da naj z vsem svojim vplivom ščitita Srbijo in Črno goro pred avstrijsko pohlepno. Nadaljna posledica sestanka carja Nikolaja z italijanskim kraljem je tudi ta, da bo Italija v najbližji bodočnosti izstopila iz zveze z Avstrijo in Nemčijo ter se pridružila francosko - rusko - angleški zvezi. Na Dunaju so seveda te vesti napravile silno mučen vtisek in vladni listi se zama trudi, da bi prikrili svojo nevoljo radi carjevega obiska v Italiji.

Grška.

Na Grškem se je uprl oddelek pomorskih častnikov pod vodstvom kapitana Tipaldosa. Ker se upornikom k sreči ni pridružila armada, je bilo vladi še to pot mogoče vstajo zadušiti. Ker pa vlada v armadi in med prebivalstvom skrajna nezadovoljnost, je prav lahko mogoče, da bo zbruhnila v kratkem nova veliko nevarnejša vstaja.

Španska.

Vsled notranjih nemirov je španska vlada sklenila, da ne bo nadaljevala vojne v Maroku. Ta vojna je stala Špansko 68 milijonov in več tisoč vojakov, ki so padli na bojišču. Vkljub tem žrtvam si je priborila samo neznatno ozemlje, ki je še manjše kakor kamniški okraj.

DOPISI.

Iz Logateca. Ne bi odgovarjali na zadnja nesramna dopisa »Domoljuba«, ako bi nam ne bilo na tem, da se v pravi luči pokaže uprav satanska hudobnost, ki je klerikalnemu dopisniku narekovala dotične vrstice. Zelena nevoščljivost in ostudno sovraštvo do vsega, kar ne trobi v klerikalni rog, odseva iz obeh člankov tako jasno, da mora to vsakdo na prvi hip spoznati, četudi ne pozna naših ljudi in razmer. Kaj pa je napotilo klerikalnega dopisnika, da je začutil potrebo izliti celo golido gnojnice v »Domoljubove« predale? Par novic, katere je iz našega kraja pribelil »Slov. Dom«, in v katerih nekdo čisto stvarno in na kratko poroča o 25letnici »Bralnega društva« v Gor. Logatecu, o »Sokolu« ter o čudnem postopanju naših duhovnikov kot Kristusovih namestnikov. V teh novicah se po njegovem mnenju nahaja »cel kup laži«, dasi popolnoma odgovarjajo resnici in ne more niti ene ovreči. Toda k stvari! — Skrajna laž je že izgovor klerikalnega dopisnika, češ, da mu je le omenjeni članek v »Slovenskem Domu« potisnil pero v roke in da klerikalci samo radi ljubega miru dolgo časa niso poslali nobene vrstice v »Domoljuba«. In vendar skoro ne dobite številke tega katoliškega glasila, v katerem bi se na najostudnejši način ne napadalo »Sokola« ali pa naših ljudi! Zaletuje se predvsem v »Bralno društvo« v G. Logatecu. Dopisniku je dobro znano, da tvorijo to društvo skoro izključno e. kr. uradniki, in vendar piše o »škricih«. Kar se tiče zgodovine tega društva, ga tudi mi šele sedaj cenimo, ko nam je zagotovilo »Javno ljudsko knjižnico« in obljubilo pomoč pri ustanovitvi »Javne ljudske čitalnice« v Gor. Logatecu. Dopisniku nikakor ne gre v glavo, da se je mogla veselica dobro obnesti, ker je manjkalo — klerikalcev. Prepričani smo, da bi gmotni uspeh ne bil dosti lepši in če bi se veselice udeležili tudi vsi logaški klerikalci z gospodom župnikom na čelu. — Mnogo se ukvarja dalje dopisnik s telovadbo logaškega »Sokola«. Žal, da v tem oziru ne moremo z njim govoriti, ker se na telovadbo očitvidno razume še manj, kakor zajec na boben. Nam je namreč popolnoma zagonetno, kako so si mogli »nekateri« Sokoli pri rajalnem odhodu ogrinjati zurke, ki so jih imeli v oblačilnici. Da naši krščanski telovadei in z njimi najbrže tudi

klerikalni dopisnik niti telovadnega orodja ne razločujejo, nam pričajo besede, ki jih je izustil eden iz njihove srede, zagledavši našega konja: »Tako kozo moramo tudi mi kupiti.« Sicer smo pa že čuli o priliki I. zleta notranjskih sokolskih društev od logaškega klerikalnega dopisnika, da je takrat izvajalo 79 telovadcev rajalne vaje. Torej res — škoda besed! Želimo le, da so se »Orli« mnogo naučili pri telovadbi Sokolov, ki se je vršila v najlepšem redu in v občno zadovoljnost in ki se kljub sokolski točnosti pač ni mogla pričeti prej, kakor je želel predsednik »Bralnega društva«, kot prireditelj veselice. Kar se pa tiče naraščaja, žal, tudi gosp. nadučitelj Punčuh nima toliko moči, da bi mu mogel zabraniti javni nastop. V tej stvari odločujejo starši sami in nobeden drug. Neslaně vzkliče: »Živio pijača!« itd. je klerikalni dopisnik gotovo pobral pri krščanskih vinskih brateih; drugače bi gotovo navedel imena dotičnih Sokolov. Tega seveda resnicoljubni dopisnik ni mogel in ni smel napisati v katoliško glasilo, da so Sokoli odkorakali točno ob 8. uri in naraščaj že prej, domov. — Klerikalni dopisnik skuša tudi oprati naša »gospoda« iz župnišča, ker smo jima čisto po pravici očitali nehvaležnost in neoliko. Piše: »Kje je na Slovenskem kako katoliško društvo, ki bi posodilo svoje stvari za brezverskega, pohujšljivega Sokola!« Prvič je veselico priredilo »Bralno društvo«, in drugič so Sokoli že vsi sedeli, ko je gosp. Lenassi poslal po stole. Sedaj bi pa radi vedeli, kaj je večja nesramnost, ali če se najprvo drznejo čuki v kroju priti k naprednemu gostilničarju po stole ter jih dobe, ali: če se z ozirom na to uslugo obrne napredni gostilničar na katoliško »izobraževalno društvo« radi stolov, pa mu skoro pokažejo vrata! Bo le ostalo pri črni nehvaležnosti, hribovski oliki in krščanskem sovraštvu — čeprav so samo nedolžni stoli temu vzrok! — Na najnesramnejše očitjanje klerikalnega dopisnika še odgovorimo!

Razgled po Slovenskem.

r »Ženinom in nevestam ali škandal vseh škandalov. Ljubljanski škof je zopet enkrat zagrešil dejanje, ki se ne da drugače imenovati, kakor **javen škandal najhujše vrste**. Ta škof, ki hoče biti od sv. Duha izvoljen in razsvetljen voditelj in čuvar morale, ta škof je sedaj dokazal, da nima nobenega pojma o sposobnosti. Škof je spisal in izdal knjižico »Ženinom in nevestam«, v kateri na dolgo in na široko razpravlja o spolnem občevarju v zakonskem življenju in natančno razlaga, kaj se sme v zakonu zgoditi in kaj se ne sme itd. Če je kdo v teh stvareh potreben poduka, že ve, kje ga dobi. Priroda je to stvar sama uredila in človek že instinktivno ve,

kako in kaj je prav, a če so neveste in ženini v kakih dvomih, so starši in eventualno dušni pastirji tu, da jim to ustmeno povedo. Tudi bi nič ne rekli, če bi kak zdravnik izdal s primerno resnobo in obzirnostjo spisano delo o tem, kaj je v zakonu zdravo in kaj škodljivo. Knjige v varstvo zdravja so vedno koristne. Toda, kar je škof spisal, to ni knjiga v varstvo zdravja, to ni drugega nič, kakor s tercijskim vzdihovanjem prepleten **pornografičen spis**, navadna svinjarija. Knjižica je spisana tako, kakor bi bila potekla izpod peresa kake stare babice; pisana je brez taktično in brezstidno, tako da mora razžaliti čut spodobnosti vsakega človeka. Kaj tako osoljenega, opopranega, papriciranega in s španskimi muhami prepletenega še ni bilo natisnjeno v slovenskem jeziku. Če bi bila škofa pri izdaji te knjižice vodila **skrb za ljudsko zdravje**, bi je sploh ne bil sam spisal, marveč bi bil stvar poveril kakemu zdravniku, ki bi bil tako knjižico spisal stvarno in strogo podučno ter s primerno obzirnostjo in škof naj bi bil preskrbel, da bi bili tako knjižice ljudje dobili recimo pri izpraševanju, torej tik pred poroko. Tako pa se mora vsakdo vprašati, **kaj pa ve škof o zakonskem življenju, kje in kako si je pridobil škof tako znanje o zakonskem občejanju**, da govori o njem, kakor kak specialist, ki je v mesenosti osivel? Škof je samec in sodimo, da mesenih grehov nima ravno mnogo na svoji vesti — **kako se torej sploh upa razpravljati o zakonskih stvarih**. Kaj je torej škofa napotilo, da je izdal tako knjižico, **ki je vzbudila v Ljubljani nepopisno ogorčenje, ki je razburila in razgnevila celo najpobožnejše ljudi, ki so sicer smatrali škofa za neko višje bitje**. Samo tvoje je mogoče: ali je škof mislil, da bo s tako knjižico **zaslužil par tisočakov**, torej iz **pohujšanja ljudstva napravil dobiček** ali pa je škof **duševno tako opešal**, da ni več zmožen presoditi, kaj sme in česa ne sme, kaj je dopustno in kaj je pohujšljivo. Škof je s to nesramno knjižico pokazal, da ne pozna dolžnosti, ki mu jih nalaga njegovo dostojanstvo, dokazal je, da je brez taktično in neomikan ali pa umobolen človek. Na Slovenskem še ni bilo **takega škandala**, takega **velikanskega pohujšanja**, kakor ga je storil škof Jeglič, ki pravi, da je postavljen in razsvetljen od sv. Duha.

r **Škofova knjižica o zakonski mesenosti**. Na zahtevanje kanonikov je škof svojo knjižico **sam konfisciral**, to se pravi, umaknil jo je iz knjigotrštva. S tem je sam priznal, da je njegova knjižica **nesramna in neuravna**. Vihar nevolje, ki je v vseh krogih nastal proti škofu in ki je tako velik, da že najhujše tercijske pošiljajo škofa v blaznico, je pač kanonike prestrašil. Saj morajo čutiti, da katoliške cerkve in vere še ni nihče tako kompromitiral, kakor škof. Škof je torej svojo knjižico umaknil in bo lahko ž njo vso zimo

peči kuril. Toda kar je storil, se ne da več narediti nestorjeno. **Vsi razumni in razodni ljudje v deželi morajo izvedeti, kake stvari piše ljubljanski škof!**

r **Škofova knjižica »Ženinom in nevestam«** je vzbudila povsodi, kjer dajo še kaj na poštenost, silno nevoljo. Tudi kanoniki, ki niso ničesar vedeli, kaj namerava škof, so nepopisno ogorčeni. V sredo so v šenklaški cerkvi razpravljali o škofovi knjižici. Kanoniki Flis, Kajdiž in Koren so v sveti jezi bili na pult ter klicali: **»To je škandal, kakršnega še nismo doživeli; temu je treba enkrat napraviti konec.«** V četrtek je imel stolni kapitelj sejo, v kateri so kanoniki zahtevali, naj škof takoj odstopi in se umakne v samostan, češ, da **de la sramoto škofovi stolici**. Če se bo škof pokoril tej zahtevi, se še ne ve.

r **Svoji k svojim**. Pišejo nam: Župljani župne cerkve pri sv. Jakobu imeli smo v nedeljo, dne 31. oktobra veliko slavnost. Vršilo se je umeščenje novega župnika g. Ivana Barleta. Nimamo sicer k slavnosti kot taki ničesar poročati, kar nas boli je le to, da je svirala pri slavnosti godba nemškega 27. pešpolka. Vprašamo le, **zakaj imamo slovensko podjetje v orkestru »Slovenske Filharmonije«?**

r **Za šolo v Mostah** daruje od vsakega prodanega litra vina po 2 vinarja gostilničar Franc Brinovec v Novem Vodmatu št. 83. — Vse hvale vredno! Naj bi ga posnemali drugi gostilničarji v Mostah!

r **Naobražen častnik**. Na Selu pri Mostah je žrebčarska postaja. Vojaki so sami Slovenci, častnik pa je trd Nemeč, ki Slovencev, kakor je sklepati iz njegovega obnašanja, še videti ne more. Pod njegovim poveljstvom so vojaki pravi reveži, zakaj ž njimi ravna, kakor z živino, ako ne slabše. Moža ni sram obkladati vojake javno pred ljudmi z najgršimi priimki in psovke, kakor »Windischer Trottel, gemeiner Kerl« so v njegovih ustih še najlepše evetke. — Prosimo vojaško upravo, naj poročnika, ali kaj je že, pouči, kako se ima vesti človek, ki hoče veljati za naobraženega.

r **Klub slovenskih tehnikov v Pragi** je izvolil na občnem zboru dne 21. t. m. svoj odbor sledeče: I. Mačkovšek, predsednik; E. Tuječ, podpredsednik; F. Zelenko, tajnik; R. Lončar, blagajnik; I. Zupanič, knjižničar; G. Gulič in R. Vodopivec, preglednika.

r **Volitev prisednikov in namestnikov obrtnega sodišča v Ljubljani** in volitev obrtnih prisednikov vzklicnega sodišča bo za **volilni razred delavcev v nedeljo, dne 14. novembra** in za **volilni razred podjetnikov v torek, dne 16. novembra 1909**. Volilo se bode v **sekcijah sestavljenih po krajevnih skupinah**. — **I. sekcija** obsega občine Brezovica, Log, Rudnik in Vič **ter voli na Glineah** (občina Vič). — **II. sekcija** obsega Črnuče, Devica Marija v Polju, Dobrunje, Ježica, Moste in Podgorica **ter voli v Mostah**. — **III. sekcija** obsega

občine Medvode, Spodnja Šiška, Šmartno, Št. Vid in Zgornja Šiška **ter voli v Št. Vidu**. — **IV. sekcija** obsega občine Grosuplje, Lipljenje, Račna, Slivnica, Št. Jurij in Šmarje **ter voli v Stranski vasi** (občina Grosuplje). **V. sekcija** obsega Iška Loka, Iška Vas, Pijava Gorica, Studence, Tomišelj, Vrbljenje in Želimičje **ter voli na Studencu**. **VI. sekcija** obsega I. (šolski okraj), 2. (Št. Jakobski okraj), 5. (Predkraj) in 6. (Vodmat) okraj mesta Ljubljane **ter voli v Ljubljani**. **VII. sekcija** obsega 3. (Dvorski okraj) in 4. Kolodvorski okraj mesta Ljubljane **ter voli v Ljubljani** — **Skupni izid volitev, izvršenih v teh sekcijah, se ugotovi in razglasi pri VI. sekciji v Ljubljani**. Ura pričetka in zaključka volitve **ter volilni lokal** se naznanijo najkasneje osem dni pred volitvijo na krajevno običajni način v vseh občinah, ki pripadajo okolišu obrtnega sodišča. Volitev v tretji skupini »trgovski obrati« se mora vršiti ločeno od ostalih skupin obrtnih podjetij. Vsako posamezno volitev vodi od obrtne oblasti določeni volilni komisar, ki odloča o identiteti volilcev in o veljavnosti oddanih glasov, ne da bi bila dopustna nadaljna pritožba. Volitev se prične **ob določenem času ne glede na število došlih volilcev in se zaključi ob določenem uri**. Voli se na ta način, da se **osebno oddajo glasovnice**. Samo v skupini **podjetnikov** smejo voliti za **ženske njihovi zakonski možje, ali pa posebno pooblaščen tretje osebe**. Osebe, ki v volilnem imeniku niso vpisane, ne morejo voliti. Volilci oddajo svoje glasovnice **po vrsti**, kakor se javijo. Izvoljen je, kdor združi **nase absolutno večino** oddanih glasov. Če se pri prvi volitvi ne doseže absolutne večine, se odredi ožja volitev med onimi osebami, ki so dobile največ glasov. Pri morebitni ožji volitvi smejo voliti samo one osebe, ki so volile pri prvotni volitvi in se o tem izkažejo z volilno izkaznico, ki je bila pri prvotni volitvi zaznamenovana. Proti volilnemu postopanju in proti ugotovitvi izida volitve v smislu § 12 min. odredbe z dne 23. aprila 1898, drž. zak. št. 56, ni dopustna pritožba.

r **Družbi sv. Cirila in Metoda** je nakazala tvornica **Golob & Volk** po trgovsko obrtni banki 100 K kot dohodek od založništva **čistila za kovine** ter vazelina za čevlje. Slovenska tovarniška podjetja se vzdigujejo ter pridobivajo tla v domači zemlji. Slavno občinstvo pozivljamo, da neguje mlada narodna podjetja po geslu: **»Svoj k svojim!«** Naši narodni nasprotniki razumejo to stvar kaj dobro. Posnemajmo jih mi v doslednosti! Goriimenovano blago je prav dobro, torej vsega priporočila vredno. Pozabiti pa ne smemo, da s tem, če uvrstimo mlado narodno podjetje, uvrstimo tudi obrambeni zid naše dične družbe sv. Cirila in Metoda.

r **Dr. Vekoslav Kukovec**, vodja štajerske »Narodne stranke« je otvoril v Celju — na vogalu Kolodvorske ulice in Bis-

markovega trga — svojo odvetniško pisarno.

r **Shod napredne slovenske mladine** se je preteklo nedeljo vršil v Središču.

r **Nova slovenska kmetijska šola v Št. Jurju** ob južni železnici ne prične, kakor je bilo nameravano s poukom dne 3. novembra t. l. Pričetek se je na nedoločen čas odgodil, ker se stavba še ni — izvršila.

r **Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem** priredila je od 25. septembra do 3. oktobra t. l. razstavo vina in sadja. Ob tej razstavi bili so odlikovani nastopni slovenski razstavljalci: s srebrno kolajno c. kr. kmetijske družbe štajerske g. Franjo Praprotnik, nadučitelj v Mozirju; diplomsko štajerskega sadjarskega društva je dobil gosp. Franjo Vizovišek pri Sv. Florjanu blizu Rogateca; ravno ta je dobil tudi 20 K v zlatu; knjige in sadjarsko opravo je dobil gosp. župnik And. Zolšek pri Sv. Štefanu, p. Šmarje pri J.; srebrno državno kolajno je dobil gosp. deželni poslanec itd. Fr. Robič; srebrno kolajno c. kr. kmetijske družbe štajerske je dobil gosp. Martin Vtičar, posestnik na Humu; nagrado v denarju po 20 K so prejeli g. Vinko Stoklas, nadučitelj pri Sv. Andražu blizu Ptuja; ga. Terezija Korenjak, posestnica pri Sv. Barbari v Halozah in g. Jak. Zdravec, posestnik v Središču; diplome sta prejela ga. Marija Leskovšek, posestnica na Bregu pri Ptuju in gosp. Jak. Zdravec v Središču.

r **Slovensko vino v Plznu.** V Plznu je začel točiti slovensko vino v svoji vinarni gospod E. Kaňka. — »Plzeňské listy« prinašajo v listu »Nekoliko črtic o slovenskem vinarstvu«.

r **Kletarski tečaji.** V primeri z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimajo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju - vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti take pijače, kakršna se dandanes po svetu zahteva? Ravno tako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahkne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnusnejša pijača. Da imajo ukaželjni priliko se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický pri državni vzorni kleti v Novem mestu tekom tekoče zime več **trodnevni kletarskih tečajev.** Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglesi naj se takoj pri c. kr. vinarskem nadzorstvu

v Novem mestu. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglasiti. Vsak, kdor bode v tečaj sprejet, bo o tem, potom posebnega vabila, vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. — C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko.

Dolenjski novičar.

d **Umrila** je 25. oktobra v Litiji Marija vdova Bric p. d. Kobilčarica v 87. letu starosti. Tudi ta je padla pred nekaj tedni po stopnicah in se tako pobila, da je morala umreti.

d **V Litiji** imamo pri uradništvu več sprememb. Okrajni komisar baron Winkler je prestavljen v Postojno, višji sodni oficijal Schott v Ljubljano in davč. vežbenik Josip Badiura v Škofjo Loko. Tudi tovarniški zdravnik dr. Jenko je odšel v Ajdovščino.

d **Utonil** je dne 18. oktobra petletni France Smrke, sin mlinarja v Drenikovem mlinu v Prečni. Gredeč čez brv je padel v Luknjišico, ki je okoli 3 metre globoka. Iz vode so ga potegnili dne 19. oktobra dopoldne.

d **Iz Turjaka** nam piše somišljenik: Da se pokaže velika podivjanost naših pobožnih ljudi, Vam navedem, da so tudi pri nas v Turjaku ljudje, ki želijo svojemu bližnjemu — seveda na katoliški podlagi — vse hudo. Ko sem se pred leti preselil v Turjak, kjer imam tudi svojo hišico, so me pričeli sovražiti »Domoljubarji«, ker sem vedno nosil iz Ljubljane napredne liste. Zaradi tega so naskočili s kamenjem mojo hišo po noči ter večkrat tako razgrajali, da so morali priti orožniki iz Velikih Lašč, da so to podivjano druhal ukrotili in to vse zaradi naprednih listov. Tudi moja hčerka, šolsko deklico, so na vse načine sovražili ter ji veliko zla storili, samo za to, ker je liberalčeva hči. Sedaj, ko se pa preselim v Ljubljano, se pa razgovarjajo »Domoljubarji«, da so s svojo molitvijo dosegli, da se jih je bog usmilil ter jih rešil tega »pregrešnega« in »zapelnega« človeka. Veseli so, ko se sedaj ne bo več pisalo v naprednih listih o teh tičih. Toda uverjeni naj bodo, da jih bodo ti listi še vse eno potipali, kadar bodo zaslužili in to zaslužijo večkrat! Pa zdravi ostani, saj se še vidimo, čeprav se v Ljubljano preselimo! Na svidenje!

d **Vinska trgatav** v kostanjeviškem sodnem okraju je sedaj domalega končana. Vsled pozne trgatve je grozdje v očigled lepemu vremenu v zadnjem času dokaj pridobilo na sladkorju in izgubilo na kislini. Po klosternajburški tehtnici je kazal mošt v tem okraju od 15 do 18% sladkorja, kar je bilo pač odvisno od trtne vrste in lege vinogradov. Kisline pa je bilo opaziti 6 do 8%. Ljudje so natanko

odbirali slabo od dobrega grozdja in večinoma sproti spravljali, vsled česar je upati, da se bodo letošnja vina dobro čistila. Belega vina bo letos nekoliko manj kot sicer in se bode to bolj iskalo kakor rdeče. Kupčija utegne biti živahna, osobito ker so zaloge starega vina precej pošle. Glede cen in množine v partijah daje radevolje pojasnila in prosreduje pri vinski kupčiji »Kmetijska podružnica« v Kostanjevici, katera bode tudi razpošljala na zahtevo interesentov vinske vzorce od 15. t. m. naprej. V isti zadevi pa se je osebno zglasiti pri podružničnem načelniku L. Bučarju v Kostanjevici.

d **Nepošten pekovski vajenec** je Erazem Rozman. Ko je služboval pri Vinku Leitgebu v Črnomlju kot vajenec, je pokradel nekaj obleke, nož in par čevljev, potem pa nenadoma izginil. Tudi v Ragem je bil že preje ukradel Vidu Brudarju zajca. Kriva je zanemarjena vzgoja.

d **Idilično življenje v gozdu** sta uživala 16letni Jože Vovko iz Leskoveca in 18letni Janez Kovačič iz Tolstega vrha. Vovko je ušel od doma že 18. avgusta t. l. in se je potikal po gozdovih med Leskovcem in Bičujem. Preživljal se je z grozdem, sadjem, krompirjem in z zeljnatimi glavami, katere stvari je pokradel v okolici. Pri neki hiši je ukradel kuhinjski nož, ker ga je rabil, da si je narezal zeljnate solate. Da si je pa včasih kaj boljšega privoščil, je ukradel nekemu posestniku 8 K denarja. Šele dne 20. septembra ga je zagrabila roka pravice. To ga je pa tako razkačilo, da je staršem zažugal, da zakolje oba. V gozdu mu je delal včasih Kovačič družčino, da mu ni bilo dolgčas. Vovkova hiša je dobra in je imel Jože Vovko lepo krščansko vzgojo.

d **Sneg je zapadel** v noči na 25. oktobra po Gorjancih in drugih hribih okoli Novega mesta i. s. precej globoko doli do nižav. Vsled tega je temperatura hitro padla. Vreme je zdaj mrzlo in neprijetno jesensko.

d **Izžrebani porotniki okrožnega sodišča v Novem mestu** za porotno zasedanje, ki se prične dne 29. novembra t. l., so tilde: Kresal Franc, posestnik v Kalu; Knez Franc, trgovec v Št. Rupertu; Colarič Jakob, posestnik v Kostanjevici; Turnherr Ferdo, posestnik parne žage v Goričivasi; Špendal Anton, posestnik in gostilničar v Biškivasi; Petric Janez, posestnik v Tušem dolu; Kerin France, posestnik pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Novosele Fr., posestnik v Št. Jerneju; Guštin Franc, posestnik v Metliki; Kužnik Anton, posestnik in gostilničar v Trebnjem; Jaklič Franc, trgovec v Nemški loki; Kristan Franc, trgovec v Št. Rupretu; Strniša Fr., posestnik v Vrbovcih; Oražem Jakob, posestnik in ključavničar v Ribnici; Rugar Ivan, trgovec pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Grebenc Franc, gostilničar in klepar v Škofljevici; Šireclj Jože, trgovec v Mokronogu; Grebenc Franc, posestnik v Ve-

likih Laščah; Perpar Anton, posestnik v Koritu; Globočnik Ivan, graščak na Dobravi; Repovž Jože, posestnik v Kobenju; Košiček Alojzij, posestnik v Žužemberku; Merhar Jože, trgovec v Dolenjivasi; Kastelic Anton, trgovec na Mirni; Rumpreth Franc, posestnik in usnjar v Krškem; Zavodnik Anton, trgovec v Višnji gori; Eizenszopf Alojzij, gostilničar in mesar v Starem logu; Bachmayer Jože, kovač v Kočevju; Rus Ivan, trgovec in župan v Brežah; Pucelj Ivan, posestnik v Vel. Laščah; Becele Anton, posestnik v Gor. Vrhu; Bon Vinko, trgovec na Raki; Malnerič Martin, trgovec v Črnomlju; Springer Franc, pekovski mojster v Trebnjem; Frelih Jože, posestnik in gostilničar v Št. Rupretu; Pehani Jože, posestnik in gostilničar v Žužemberku. — Nadomestni porotniki so: Seidl Franc, trgovec v Novem mestu; Košak Ignacij, gostilničar in posestnik v Novem mestu; Dular Alojzij, posestnik v Vel. Škrjančah; Žgur Avgust, kavarnar v Novem mestu; Mirtič Ivan, posestnik in krojač v Novem mestu; Košiček Franc, posestnik v Novem mestu; Zdravje Mihael, posestnik in gostilničar v Prečni; Kastelic Ivan, posestnik in gostilničar v Žabjivasi; Ogoreutz Jože, trgovec in župan v Novem mestu.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g Občinske zadeve. Kakor smo že zadnjič poročali, se bode naše pokopališče razširilo; da bi se odločili za novega in ga vzdrževali v lastni upravi, naš slavno znani občinski odbor itak ni v stanju. Dokazali smo že zadnjič, da je to mogoče le v naprednih občinah, kjer se ne gleda le na župnikovo, marveč na korist vseh občanov. Za podaljšanje pokopališča bo treba šteti precej denarja, katero svoto se pri kopališčih v lastni upravi zopet nazaj dobi, mej tem ko se zdaj vse podari župniku, ki lahko gospodari kakor se mu ravno ljubi, prodaja in odkazuje prostore za grobove. Tedaj darilo! našemu predragemu župniku! — Zadnjič smo poročali, da se namerava Voukovo posestvo nakupiti kot stavbni prostor za novo šolo. Kako je naš »Slovenski Dom« to dobro izvohal, je razvidno iz dejstva, da so že napravili z Voukom na dve leti odprto pogodbo za 18.000 K. Ker je za nas kmete in šolske prijatelje nova šola zelo važna zadeva, dali bomo danes ta najnovejši izrodek klerikalnih možgan na rešeto in vse dobro preresetali, da vidimo, koliko bo ostalo zrna na rešetju. Prvič je prostor, kakor smo že zadnjič omenili, premajhen. Šentviška šola ima krog 500 učencev, kar odgovarja po tudi za klerikalce veljavnih zakonih približno dvanajsterim šolskim prostorom. Poleg tega ima biti v šoli telo-

vadnica, stanovanje šolske vodje, sluge itd. Napredni kmetje bomo pa z ozirom na ustanovo, ki je primeroma zelo velika, zahtevali še meščansko šolo v korist našim otrokom. Pri vsaki šoli mora biti šolsko dvorišče. Ali bomo dovolili, da bi nam postavili tako šolsko poslopje, da bi bili naši otroci med odmorom zopet prisiljeni, naravnost na cesto stopiti, katera je zelo obljudena, vsled česar so otroci — in kdo bi jim zameril, če skačejo — izpostavljeni nevarnosti, da jih kdo povozí? Pri vsaki šoli mora biti tudi šolski vrt, ni namreč vseeno, če je šolski vrt tik šole ali kdo ve kako daleč od nje, kajti vzorni šolski vrt morajo naši bodoči gospodarji imeti vedno pred očmi, da se res kaj naučijo. Zdaj pa pogledjmo Voukovino! Pred vsem se bo treba od državne ceste zelo odmakniti, koliko pa potem še ostane? Res je sicer, da bi bil sosed g. Matjan pripravljen še svoje posestvo prodati, prepričani pa smo, da bi najmanje še enkrat toliko veljalo, vsled česar bi prišel samo stavbni prostor na ogromno svoto 18.000 goldinarjev. To bi se reklo denar skozi okno metati, kajti v Št. Vidu se dobi mnogo ceneje drugih tudi sicer za šolo ugodnih prostorov. Drugič je Voukov prostor za šolo sploh nesposoben in smo prepričani, da ga bo vlada kot takega sploh odklonila. Tam je namreč senca, šola pa mora stati na solncu, kajti druga lega ni zdrava, pa tudi morajo biti učilnice zelo svetle, kajti v temi se ne da čitati in pisati. Tudi vrt, ki leži v senci, ne prospeva, temna dvorišča so za otroke nezdrava. Kolikrat vidimo kako žival, ki se greje na solncu, še celo gad na Šmarni gori se drži na solnčni strani. Naši klerikalci pa navzlic temu le v senco tišijo, menda jim ljudska tema najbolj ugaja. Tretjič je Voukovina predraga in sicer iz navadnega vzroka, ker so drugod večja stavbišča cenejša. Zdaj pa pogledjmo, kaj je ostalo na rešetju? Za novo šolo nič — pač pa eno črno zrno za župnika. Kako to? — Prosim vas, pripravite se!

g Nov farovž si je izmislil Šengarjev Tine. Klerikalci namreč dobro vedo, da vlada v senci šole zidati ne dovoli, ker se je to že enkrat zgodilo, zato so si pa Voukovino zasigurali za novo župnišče. Zato bomo pa zdaj slednje tudi dali na rešeto. Prvič, ali je potrebno? Sedanje župnišče je kakor mal gradič, lepo skrito med drevjem, na mirnem prostoru, sedanji župnik je tudi že popravljal, tako, da je v njem prav prijetno bivati. In ali ne zadostuje množica soban za enega samega človeka in njegovo kuharico? Toda Šengarjev Tine je nobel človek, želi si nov mal gradiček ob glavni cesti, vendar si z mislijo ne upa naravnost na dan, pač pa bi rad lepo počasi stvar upeljal. Mi pa pravimo: Novega župnišča ni potreba, ker je staro dobro, ako pa hočeš novega, zidaj si ga na lastne stroške. Drugič smatramo, da je glavna stvar cerkveni dolg poplačati. —

Tretjič bo treba za občinske reveže bolj skrbeti, da ne bodo stanovali po bolj pasjim luknjam kakor stanovanjem podobnih kočah in sobah. Za občinske reveže je pri nas tako slabo preskrbljeno, da bi človek ne verjel, kako trdo srce imajo klerikalci. Poznamo ubogo vdovo, ki ima kopo otrok in ob smrtni postelji svojega moža ni imela beliča doma, pa so jo klerikalci spoznali kot »nepotrebno«. To je »ljubezen do bližnjika?!« Gospod župnik, svetujemo vam, da temu delu posvetite svojo pozornost, saj imate v Kristusu lep vzgled, misel na novo župnišče pa za vedno opustite, že zato, ker je treba za tako napravo navdušiti dve tretjini cerkvenih davkoplačevalcev.

g Nekaj za dobro voljo: Kakšna je zadruga, ki ima več dolgov kakor premoženja? — Odgovor: falitna. Šentviški obrekovalci.

g Smešnice: Možakar hoče oddati denarno pismo brez naslova. Poštar ga opozori, da ne vé, kam ima pismo oddati. Možakar se odreže: »Ali mora vsakdo vedeti, komu sem dolžan?« — Neki na stara leta zelo pobožni krojač je bil v mladosti pravi navihanec. Podal se je nekoč v spovednico ženske spovedavat. Prišla je dekla, in ko jo je do dobrega spovedal, ji naloži za pokoro: pojesti tri funte mesa. Čez nekaj dni se pride ista grešnica spovedovati h kaplanu. »Obtožim se nadalje, da sem od za pokoro mi naloženih treh funtov mesa samo enega pojedla.«

g Značilno. Neki draveljski posestnik je rekel: »Župnik Zabret ustanavlja v naši vasi izobraževalno društvo. Toda splošno mnenje med nami je, da naj se gre Zabret najpreje sam izobraziti, kajti med vsemi Draveljci je gotovo on sam najbolj izobrazbe potreben!« Te besede so dovolj značilne od priprostega moža. Pa Zabret ima prebito debelo in grapovo kožo in gremo staviti, da se bo v kljub temu vseeno še silil v Dravljje.

g Shod v Kamniku. V nedeljo 7. t. m. priredi narodno-napredna stranka političen shod v Kamniku. Zborovanje bo ob pol 11. dopoldne v čitalniški dvorani »Društvenega Doma«. Na shodu bosta govorila dež. odbornik dr. Ivan Tavčar in deželni poslanec dr. Janko Vilfan. Somišljeniki, pridite v čimnajvečjem številu na ta shod!

g Narodno-napredni shod v Kranju sta priredila preteklo nedeljo deželna poslanca Ciril Pirc in dr. Fran Novak. Poročala sta o delovanju deželnega zbora in o organizaciji narodno-napredne stranke. Shod, ki mu je predsedoval dr. Valentin Štampihar, je izrekel zaupnico poslancu Pircu, kakor tudi vsem ostalim naprednim poslancem. V pripravljalni odbor za organizacijo napredne stranke v Kranju so bili izvoljeni: Ivan Lampret, Ciril Pirc, dr. Štampihar, dr. Kušar in Vilko Rus.

g V Kranju so v nedeljo, dne 31. oktobra položili k večnemu počitku blago slovensko ženo Heleno Kokalj, posestnikovo vdovo. O njeni priljubljenosti je pričal pogreb, ki so se ga udeležili vsi sloji kranjskega prebivalstva. Pokojnica je bila mati odličnega našega somišljenika g. dr. Alojzija Kokalja, odvetnika v Ljubljani. Kakor njega, vzgojila je tudi vse svoje otroke v strogo narodnem duhu. Trajen spomin vrli slovenski ženi, cenjeni rodbini pa iskreno sožalje.

g Iz selške doline. Že nad dva meseca je minulo, ko je več davkoplačevalcev občine Selca zahtevalo od občinskega urada za razdelitev čistega dohodka od občinskega lova. Toda, kakor je razvidno, naš župan spi, ter se ne ozira na državne postave, ozir. na določbo § 8 ces. pat. z dne 7. marca 1849. leta, drž. zak. št. 154, ki pravi, da se mora letni čistí dohodek občinam odkazanega lova razdeliti po obsegu zemljiškega posestva med vse zemljiške posestnike, na katerih posestvu občina izvršuje lov. Z našim denarjem bomo napredni davkoplačevalci sami gospodarili in ne pustimo, da bi Čoči, Tomaži ter drugi taki elementi se bahali z našimi kroncami. Kdor noče denarja od lova, naj ga pustí občini, to nas druge nič ne briga. Slavno c. kr. okr. glavarstvo v Kranju pozivljamo naj odredi, da se bode čistí dohodek od lova za vsih šest let nazaj nemudoma med davkoplačevalce razdelil. Župan g. Šmid naj si pa zapomni, da ima pravico samo z lastnim denarjem odločevati kakor je njemu povšeč, z denarjem davkoplačevalcev bomo prizadeti sami odločevali. Če pa mislite g. župan, da je potrebno denar od lova pustiti občini, storite z svojim deležem tako, a mi, ki se nas od vseh strani samo blati, nismo tako neumni, da bi vam pustili z našim denarjem se ponašati. — Več davkoplačevalcev.

g Ustanovni občni zbor »Kmetijskega izobraževalnega društva v Sovodnju« se bode vršil dne 7. novembra ob 3. uri popoldne v gostilni »Opalta« na Sovodnju. Somišljeniki dobrodošli.

Notranjski novičar.

n Poroka. V znani in občespoštovani narodni hiši gosp. Franja Žagarja, veletržca v Markoveu pri Starem trgu kraj Loža, so danes, 3. t. m. praznovali dvojno poroko. Poročili sta se domači hčeri gdč. Pavla Žagarjeva z gosp. Franom Fisterom, c. in kr. vojaškim živinozdravnikom v Lábodu na Ogrskem, in gdč. Ivica Žagarjeva z gosp. Petrom Miheličem, družabnikom lesne veletvrčke I. Šutej & Comp. v Zagrebu in Trstu. — Čestitamo!

n Iz Žirov. V nedeljo 31. oktobra smo imeli zanimiv in poučen shod, na katerem

je poročal deželni poslanec g. E. Gangl o zadnjem zasedanju deželnega zbora. Poročevalec je v daljšem govoru z navduševalnimi besedami slušateljem podal jasno sliko političnega položaja v deželi. Živo je orisal klerikalno stranko, kako ljudstvo, osobito kmete slepari, dočim lovi vselej in povsod samo svoje strankarske koristi. Vse mogoče so obetali svojim volilcem ti ljudje: podpore za vodovode, ceste, železnice, električne naprave in tako dalje; sedaj, ko je čas dajati, pa ni nič. V stiskah, groznih stiskah so za denar; upali so, da jih bo podpirala država. Toda vlada, proti kateri so vodili obstrukcijo na Dunaju, jim je pokazala fige. Klerikalci so dobili dolg nos, mesto podpor bodo kmetom naložili večje davke. Za 50% se zvišajo deželne doklade, kar je gotovo jako velika »pridobitev« poslancev za kmete!? Opisoval je govornik, kako klerikalci, osobito pl. Šuklje, kršijo postave: noben zakon in paragraf jih nič ne moti, kadar se gre za njih strankarske koristi. Vse nujne predloge naprednih poslancev so odložili in pokopali. Ko je govornik predlagal splošno enako direktno in tajno volilno pravico za deželni zbor, ni noben klerikalen poslanec hotel z njim nastopiti, in ko je pozneje isto predlagal za občinske zastope, so se istotako uprli temu klerikalci, ki imajo tudi v svojem programu splošno in enako volilno pravico in predlog je bil pokopan. Ko je predlagal reformo učiteljskih plač, zgodilo se je isto. Razumljivo, klerikalci, prijatelji ljudske nevednosti, imajo pač v tem svoj interes, da je ljudstvo nevedno in zabito, pripravno za njih sebične namene. Torej šole in učitelje le potlačiti in poklerikaliti, potem bo dobro za nje! Opisal je, kako se volijo šolski nadzorniki in kakšni ljudje ta posel opravljajo; to je žalostno, in človek ne bi verjel, da je v današnji dobi kaj takega še mogoče. Dočim druge napredne države, ki stojijo na napredku kulture in omike, pred vsem Francija in tudi Nemčija, žrtvujejo za šolstvo ogromne svote, ne da naša klerikalna država skoraj nič, pač pa dovoljuje vse za militarizem in skrbi tudi za to, da so duhovniki dobro plačani. In potem ni čuda, da ugled države na znotraj in zunaj peša. Prva in edina podlaga vsakemu pravemu napredku in blagostanju je izobrazba in ta se pričinja z ljudsko šolo, zato bi morala država, ako bi hotela prav razumeti svoj namen, tudi skrbeti, da se ljudsko šolstvo povzdigne, da se šola osvobodi vseh tujih vplivov, da se dá učiteljem boljše existenco in več svobode, kakor tudi, da se učitelji res strokovno izobrazijo za svoj poklic. Otroci, mladina naša, so vendar naš najdražji zaklad, in ako je večina od nas revnih, da svojih otrok ne moremo drugače preskrbeti, kakor če jih primerno izobrazimo, bi morala vendar država gledati na to, da svoje državljane duševno dvigne. Toda klerikalni postavodajalci

tega nečejo uvideti in hočejo, da bi bile šole in učitelji le ponižni farovski sluge, ljudstvo pa ponižno, nevedno in otopelo, ljudstvo, ki mu je zaprta pot do boljšega kruha in svobodnejšega življenja. Človek se mora vzgajati samostalen, samozavesten, ki veruje in zaupa v svojo moč in moč svojih sobratov. Ne človek, ki zatira in tlači s svojo močjo slabejšega, ampak človek, ki mu želi dobro in ga skuša dvigniti, ta je pravi človek. Klerikalna morala sicer tudi uči, da ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, toda ni jih večjih hinavcev pod solncem kot so klerikalci: oni vidijo vsepovsodi le sebe, svoje koristi, vse drugo bi najraje požrli. Kaj bodo še storili v deželnem zboru, se ne ve, za ljudstvo gotovo nič dobrega. Gledali bodo samo, da uničijo ter oslabijo napredno zastopstvo. Z naprednjaki bodo postopali tako kot postopa žirovski katehet P. P. v šoli z otroci. Govornik je prerešetal sploh vse, o čemur se je razpravljalo v deželnem zboru, kakor saniranje deželnih financ, preuredba lovskega zakona itd. Vsi navzoči so mu sledili z vidnim zanimanjem, na vse so napravile iz srea govorene besede mogočen utisk. Shod se je vršil povsem mirno, ker klerikalcev ni bilo blizu. Želimo le, da bi se še večkrat priredil kak podoben shod, ki bi odpiral ljudem oči, da bi spoznali svoje duševne slepeltje in hinavske politične kolovodje v pravi luči.

n Kaplan Perko v Žirih, ki pretepa in trapi šolsko mladino, ki hodi v »Sokolski dom«, naj bi se vendar potrudil poučiti svoje čuke »katoliških manir«. Mladi čuki ne zahajajo ob nedeljah v cerkev, marveč se potikajo po gostilnah, popivajo in obirajo ljudi. Ko je šel kaplan Perko k prvi obravnavi v Idrijo radi pretepanja mladine v šoli, spremljala ga je kakor zvesti psiček neka odlična članica Marijine družbe, ki se večkrat mudi pri njem. Ljudje so zbijali dovtype o otožnem možu in zvesti ljubici. Perko govori z lece, da bo mučenik svojega poklica, ako bo obsojen radi svoje surovosti in bo zaprt v čast in slavo božjo. Po tej logiki naj on kar prične streljati in pobijati vse svoje nasprotnike, potem bo pa kar hitro svetnik — mučenik.

n Škofova brošura je povzročila tudi v Postojni obilo smeha in raznih dovtipov na račun Bonaventure. Še priprosti ljudje somnenja, da ni vse v redu v glavi prevzvišenega. Pa pravijo, da vera peša.

n Iz Postojne nam pišejo o Sokolovi vinski trgatvi še to - le: V nedeljo, dne 24. oktobra priredilo je naše društvo »Sokol« v prid »Sokolskemu Domu« v Postojni vinsko trgatve s prijaznim sodelovanjem pevskega društva »Postojna«. Vspored je bil precej obširen in udeležniki so se smejali ko že davno ne. Zahvala za to gre br. Bebotu, kateri je s senčnatimi slikami in šaljivimi nastopi izzval smeha se tresoče priznanje. Pevsko društvo »Postojna« je

pod vodstvom vrlega predsednika gosp. Stritarja zapelo več lepih pesmi s sigurnostjo, s katere se vidi, da društvo marljivo zasleduje svoj cilj. Na prireditev so prišli trije s Planine, trije iz Bukovja, dva iz Studenega in reci, beri in govori osem Postojncev in Postojnk. Ne čudimo se toliko gospodom uradnikom, kateri se mogoče ozirajo na našega, našemu društvu zelo naklonjenega gospoda glavarja, katerega že beseda »Sokol« razburi, a za Postojnce je neodpušljivo. Se li mogoče čutijo tudi naši mestni očetje cesarsko kraljeve? Ali hočejo s tem pokazati svojo hvaležnost, ker se je povzdignil trg v mesto? Ne dovoli se Sokolu telovadnica v Meščanski šoli, ker je proti gosp. glavar, društvo je torej primorano, misliti na lastno streho, a zavedni meščanje ga podpirajo z mlačno odsotnostjo in hladnim izgovorom: »Mladi delajte, mi pa moramo počivati!« Res žalostno, pa resnično.

n Prememba posesti. Hiši g. Alojzija Burgerja v Postojni, in sicer novo hišo, kjer je županstvo in takozvani »Valvazorjev dvor«, je kupil za svoto 52.000 K gosp. Fran Žnideršič, posestnik in mesar v Postojni.

n Postojnska okrožna bolnica je pravi blagoslov. Sedaj je do 30 bolnikov v bolnici pod skrbnim nadzorstvom gosp. dr. Vaška, ki je izredno vesten, priden in razumen zdravnik, zato pa tudi zaupanje vedno bolj pridobiva.

n Izkaz daril za »Sokolski dom« v Postojni: iz nabiralnikov br. F. Arko 8 K 62 h, br. Alojzija Burgerja 22 K 14 h, br. Pavla Jurca 4 K 43 h, Tiha dolina (gostilna) 2 K 65 h, br. pl. Garzarolija 2 K 64 h, ge. Mislej 14 K, Narodni hotel 12 K 89 h, br. Drag. Vičič 2 K 72 h, br. Jezeršek (št. 29) 12 K 32 h, br. Jušič (št. 16) 6 K 87 h, gostilna g. Barage 4 K 34 h, gostilna g. Ambrožiča 68 h, dalje so darovali: g. Josip Smrdu, Franc Smrdu, Dunaj, vsak po 1 K in gdč. Ivanka Smrdu, Devin, 1 K; br. Koller vstopnino 1 K, br. Uderman 2 K, br. Edito Dekleva, Ljubljana, 1 K, ker ni ujel petelinčka, br. G. Pikel, župan, vstopnino 3 K. — Vsem srčna hvala in na zdar!

n Reven duhovnik. Nedavno sem imel opravka pri sodišču v Postojni in sem prišel tudi v zemljiško knjigo. Nehote se mi odpre neka vložna številka, na kateri je vknjižena terjatev po 150.000 K, reci: sto petdeset tisoč kron za — čujte — Antona Abrama, kurata v Št. Petru. Ker nam je znano, da kurat od doma nima nič premoženja in ga je Bolnanatura še - le pred 10 leti poslal ovce strič, tudi po čeznaturni milosti ni mogel kurat toliko volne nastriči, da jo je za 150.000 K prodal in potem to vsoto komu posodil. Terjatev je pa vendar uknjižena! Upamo, da nam bo Tone v prihodnjem »Domoljubu« pojasnil, kje je dobil ta denar.

n Iz Postojne. Znani renegat Hans je pri nas okrajni inženir. Svojo Krimhildo

in Tevtončke je poslal v Ljubljano, ker tu ni našla nobenega »anständig« človeka. Hans je pa pameten človek; posteljo in umivalnik je prenesel v pisarno, v poslopje c. kr. okrajnega glavarstva; a ker v tej sobi ni veliko prostora, pa opravlja svoje službene posle v pisarni cestnega mojstra. Gospod Hans, kako pa se to strinja »ein hoher Herr und ein Diener« skupaj v eni pisarni? Vprašamo visoko deželno vlado, če ji je o tem kaj znanega in če gospod Hans vleče tudi samo polovico aktivitetne doklade, kakor oni uradniki, ki stanujejo v uradnem poslopiju? Mogoče mu je pobratim dovolil to na svojo pest! Ali je renegatom in klerikalcem res vse dovoljeno?

n Iz Trnja pri Št. Petru. »Domoljub« z dne 21. p. m. piše, da se je pri nas obhajal sv. misijon ter pravi: Bog daj, da bi sv. misijon obrodil obilen sad. Tudi mi želimo dobrega sadu. Tukaj je ljudstvo sploh klerikalno, pa jih ni najti hujših tolovajev, kakor ravno v Trnju in njega okolici. Tepeži so na dnevnem redu, ni še leto dni, odkar so Marijini vojaki nekega mirnega fanta brez povoda ubili, v Palčju neko hišo skoro do tal podrli s tem, da so z žrdmi ob stene butali ter polena in do 10 kg teško kamenje pri vratih in oknih notri metali, v Kleniku je brat bratu čeva izpustil in Marijine device so »obilni sad obrodile«.

n Iz Št. Petra na Krasu. »Domoljub« z dne 21. p. m. piše, da so socijalni demokratje pri pogrebu svojega tovariša demonstrirali s tem, da so mu položili venec z rdečim trakom na grob in pravi dalje, da se duhovnik vsled tega ni mogel pogreba udeležiti. Dopisnik »Tone« pa je previdno zamolčal, da se je dotični duhovnik na pokopališču tako nespodobno vedel, da bi »vestni« redar v takem slučaju naprednjaka takoj naznanil na okrajno glavarstvo; seveda duhovnik sme nekaznovano vsako lopovstvo započeti, »bržioni« so le za šentpeterske liberalce.

n Na naslov poštnega ravnateljstva v Trstu. Znane so razmere na idrijski pošti, ker se je uradovanje našega g. poštarja že večkrat ožigosalo v naprednih listih. (Klerikalni časopisi si ne upajo, ker je njih zvest pristaš, pisati proti njemu.) Znano je tudi, da opravlja posel poštnega sela v občini Dole neki Jožef Jereb, vulgo »Strešk« za mesečno plačo 30 K. A za teh borih 30 K mora baje tudi služiti g. poštarju za deklo in pestunjo. Ta poštni sel donaša vsaki ponedeljek, sredo in soboto pošto na Gore in v Zavratac, kjer sta tudi poštna nabiralnika. V ponedeljek, na vseh svetnikov smo ga videli, ko je odhajal od župnišča na Gori, kjer je oddal g. župniku pisma in drugo. Vprašamo poštnega sela, zakaj je pustil ta dan nabiralnik potem, ko je vzel pisma iz njega, odprt in zakaj nese najprvo pošto v župnišče in še le potem odda ostalo v gostilni? Morda zato, da g. župnik lahko pregleda drugo pošto (na-

slove časopisov, pisem in drugih pošiljatev), da potem ve, kaj ljudstvo bere in kako se razgovarja s svetom. Čudno se nam tudi zdi, zakaj se nahaja poštni nabiralnik na stopnicah župnišča? Nabiralnik bi se imel nahajati na sredi vasi pri trafiki ali pa pri gostilni. Morda bode o tem župniku kaj znano? Kot smo zvedeli, je poštni sel tudi v Zavratac pustil odprt nabiralnik. Vprašamo g. Helmicha, ali je njemu to znano? Končno pa vprašamo c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu, ali je dovoljeno, da se pušča poštni nabiralnike odprte? Morda ima idrijski poštar in z njim naš poštni sel kako protekcijo v tem oziru? Vsled tega prosimo slav. c. kr. poštno ravnateljstvo, da preskrbi, da se te nepostavnosti ne bodo več dogajale ter da se poštni nabiralnik z župniških stopnic prestavi na sredi vasi.

n Narodna zavednost klerikalnega poslanca. Iz idrijskega okraja nam poročajo: Minuli teden nam prinese pismonoša cenik, v katerem so vzorci različnih stolov in drugega pohištva. Mislili smo, da je to cenik kake nemške tvrdke, a kako smo se začudili, ko bereme na zunanji strani: »Erste krainische Fabrik gebogener Möbel nur aus imprägniertem massivem Holze Anton Kobi in Freudenthal, Post Franzdorf«. In kdo je ta velenemec Anton Kobi? On je poslanec splošne kurije idrijskega in vrhniškega sodnijskega okraja ter sedi v taboru »SLS.« in s tem je dovolj rečeno. Vprašamo g. Kobija samo to, se li ne sramuje slovenskim strankam pošiljati nemške cenike? Tukaj je slučaj, iz katerega je razvidno, kako se pristaši »SLS.« borijo za obstanek in napredek našega materinega jezika. Fej! zavednost »SLS.« in njih zveza z dr. Eggerjem.

n Za novoustanovljeno konsumno društvo v Sturijah pri Vipavi je med delavskim in kmetskim stanom silno zanimanje. Število članov vedno narašča. Dober uspeh je zagotovljen!

n Iz Planine pri Vipavi. Naš modri očka župan vedno kaj imenitnega »pogruntajo«. Drugod stavijo ob cestah, kjer je kaka strmina ali prepad v varstvo, da se kdo ne ponesreči, zid ali lesene močne ograje, pri nas pa je ob naši občinski cesti, ki vodi na Planino, napel župan bodičasto žico. Vsak tujec, ki vidi tako varnostno ograjo, mora le občudovati duhovnost planinskega župana. Mi Planinci smemo biti pač ponosni, da imamo tako »modrega« župana!

n Občinske ceste na Planini pri Vipavi so v silno slabem stanju, ker se sedanji klerikalni župan premalo briga, da bi se na nje napeljal gramoz.

n Vinska kupčija na Vipavskem je te dni jako živahna. Dunajska veletrgovina Weber nakupila je nad 2000 hl vina in namerava kupiti še več tisoč hl vipavskega vina. A tudi za Češko in Moravsko se pridno nakupuje vipavsko vino. Krčmarjem in vinskim trgovcem svetujemo, da se

naj o pravem času založe z dobrim vipavskim vinom, ker pozneje bode vsled silnega izvoza cena vinu dokaj višja. Vipavsko vino bode prve dni meseca novembra že toliko čisto, da bode sposobno za izvoz.

n V spanju okraden. Ko je v noči 17. na 18. oktobra posestnik Karel Bratina iz ajdovskega sodnega okraja zaspal na hlevu posestnika Petra del Linza v Hruševju, mu je ob ti priliki dosedaj še neznan tat iz žepa ukradel listnico, v kateri je imel 1624 K denarja, obstoječega iz 6 bankovcev po 100 K, tri po 50 K, drugo pa iz bankovcev po 20 K in nekaj drobiža. Orožniki pridno zasledujejo nevarnega tata.

n Nesrečno padel z drevesa in se ubil. Filip Rešeta vulgo Ivane, posestnik iz Planine pri Vipavi, je dne 20. oktobra pri klanjenju kostanja tako nesrečno padel z drevesa, da je kmalu nato umrl. Pokojnik je bil jako priden in varčen gospodar.

Vesti iz Kotečnice.

n Zadnji »Lažiljub« zopet bljuje svoj smrad po naši vasi. Povzročitelj tega smradu mora biti popolnoma propal človek, kajti drugače ne bi tako cigansko obrekoval in kradel čast poštenim ljudem. A uverjen naj bo, propalica, da ves smrad in blato, ki ga meče na naprednjake, pada nazaj na njega. Celo klerikalci se zgražajo nad njegovo pisavo in trdijo: »Kakršen je sam, tako sodi o drugih.« Dopisun se je tako »lepih« psov gotovo naučil v »katoliškem izobraževalnem društvu«, ki ga ljudstvo upravičeno imenuje »katoliško obrekovalno društvo«. Podivjanost in surovost naj išče dopisun le v svojih vrstah, saj bode med njimi prav lahko dobil take »cvetke«. Naprednjaki niso še nikogar pobijali s svinjskim tolkačem, niso še nobena napadali z gnojnimi vilami, s krampi, s kamenjem in poleni, kar pa so že vse delali »pobožni« čuki. Dopisnik naj se spomni tudi na tisto tercijalko z Ravnika, ki ima sedaj zaradi »lepega« vedenja opraviti s sodiščem v Ljubljani in videl bo, kje je podivjanost, kje surovost. Ako misli dopisnik, da bomo naprednjaki mirno vtaknili v žep vse, kar bode izbljuval, se britko moti. Seveda bi bolje opravil, da bi svoje kaline učil dostojnosti, kakor pa, da je zopet začel delati prepir in sovrašтво v vasi. No, pa le tako naprej, seješ veter, a žel boš vihar!

n Zanimiv dogodek se je pripetil v naši cerkvi dne 24. m. m. Župnik je namreč pripovedoval raz leco o Judežu Iškarijotu. Primerjal je njemu tudi svoje ovčice in je glasno zavpil in pokazal s prstom v množico: »Ti si izdajalec Jezusov!« Neko dekle pa je, misleč menda, da župnik samo nji pravi, glasno kričalo: »Jaz nisem!« Potem je začela glasno jokati. Ljudje so se silno prestrašili.

n Letina je pri nas srednja. Krompirja so nekateri pridelali veliko, žita pa prav malo, ker ga je toča uničila. Sadja pa je

dosti. Bilo pa je jako slabo in porabili so ga večinoma za mošt in žganje.

Ameriške novice.

a Slovenski kandidatje pri občinskih volitvah. Slovenci v mestu Evelethu v državi Minnessotta kandidirajo pri občinskih volitvah dva kandidata, in sicer Jurja Koca in Josipa Primožiča. Kakor pišejo ameriški listi, imata oba kandidata upanje, da prodreta.

a Podružnica »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ameriki. V Pueblu v državi Colorado so rodoljubi ustanovili četrto ameriško podružnico naše šolske družbe. Podružnica šteje 115 članov, ki so takoj zložili 360 K. Teden dni kasneje je bila ustanovljena peta podružnica v Cumberlandu Wyo. Tej je pristopilo takoj 30 članov. Načelnik podružnice je Ivan Šare, tajnik Josip Kešman, blagajnik pa Ivan Medved.

a Poročila sta se v Heilwoodu v Ameriki Martin Šinkovec iz Boštanj na Dolenjskem in Franja Zgone iz Oševka pri Rakeku.

a Umrl je v South Bartonville Ill. Franc Prah doma iz Št. Jerneja, in sicer v tamkajšnji ubožnici. Ker ni bil pri nobenem podpornem društvu in tudi ni imel nobenih prihrankov, ni zapustil nobenega premoženja.

Konserviranje lesa.

Lojze Lušič, tehnik.

Les se odlikuje po lahkem obdelovanju, prožnosti (elastičnosti), primeroma veliki vpojivosti in ima pri svoji lahkoti precejšnjo trdnost.

Ta svojstva so mu zagotovila razširjenje in splošno priljubljenost ter najrazsežnejšo uporabo, akoravno se je v nešteti slučajih prišlo k spoznanju, da izgubi les vsled raznih vzrokov svojo trdnost, da podleže njega zunanost in substanca (snov) raznim spremembam. Snov se ali spremeni ali razkroji.

Vzroki razpada. Prikazni razpada.

Kje nam je iskati vzrokov razpadanja?

Najdemo ga v organski sestavi lesa samega; postane še silnejši hitro po seknanju radi tega, ker se začne razkrajati stanični sok in stanice same. In to tedaj, ako smo pustili les raznim zunanjim vplivom zraka, vode, mraza, vročine itd.

Les sestoji iz različno združenih, mikoskopično (s prostim očesom nevidljivih) malih stanic, ki tvorijo posebno strukturo lesa.

Stanice so zidane v glavnem iz celuloze ($C_6 H_{10} O_5$ je kemična formula); razven tega so udeležene tudi druge sestavi-

ne, ki pospešujejo debelenje stanične kožice in tako tudi proces odrevenenja, tako na primer lignin, ki sestavlja precejšen del lesne snovi. Dalje se nahajajo v lesu tudi beljakovine, škrob, dekstrin, sladkor, tanin, barvila, smole, eterična olja; tekoče sestavine pa so: voda in mineralne snovi; zadnje v staničnem soku raztopljen ali usedene (odložene), so najvažnejše, glavne sestavine in sicer: kalij, kalcij, deloma magnezij in mala množina kislin; od kislin je imenovati kremenovo, fosforjevo in žvepleno; v neznatnih množinah tudi klor.

Ako zažgemo kos lesa, tedaj ostane pepel, katerega sestavljajo zadnje našete sestavine, t. j. najvažnejše, vse druge pa zgore.

Celuloza je v vodi neraztopljiva, tudi kislinam in alkalijam, ako niso premočne, krepko nasprotuje.

Drugi deli lesa se kaj hitro spreminjajo, kakor n. pr. ogljikovi (lignin, dekstrin, sladkor, gumi, i. t. d.), ki se pa ne razkrajajo. Oni so najugodnejša tla mikroorganizmom (s prostim očesom nevidljive rastlinice), ki povzročajo glede načina svojega razvitja raznovrstne premembe.

V tem oziru je našeti pet načinov razpadanja:

Trohenje lesa, tudi belo ali suho nje in uduševanje lesa.

Izmed navedenih prikazni sta najbolj važna trohnoba in gniloba lesa, ker se največkrat razširjata in prinašata popolno neporabnost in razrušitev lesa. Sem spada, kar se uničujočega učinka tiče, tudi razpad lesa vsled hišne gobe.

Trohenje lesa, tudi belo ali suho gnitje imenovano, se pokaže najčešče na drevesih, dokler se nahajajo v gozdu; navadno na usehlih delih. Trohnen les je spremenjen v krhko, drobljivo snov, navadno svetle barve; trohnenje napreduje hitro pri toplih vetrovih in se izraža v temi mnogokrat s posebnim svetlikanjem (fosforescenco), kar je gotovo vsakdo opazoval pri trohnenem lesu. Omenjena bolezen napada les, h kateremu ima zrak pristop, ni vezana na mokroto, najrajše si izbira les, ki vsebuje le malo mokrote, nasprotno pa je pogoj gnitju večja mokrota ali vlažnost. V zraku pa je ravno kisik, ki pri gotovih pogojih učinkuje škodljivo na lesno snov. Dokazan je prirastek kemičnim potom, sicer ne velik, ali vendar znaten. Znan je tudi vpad teže pri otrhnenem, nasproti zdravemu lesu: deli lesa se premene v pline, v ogljikovo kislino in vodo, ki se odstranijo iz lesa; razumljiv je sedaj primanjkljaj ogljika, dokazan potom kemičnega razklada (analize).

(Dalje prih.)

Vsak napredni Slovenec bodi naročnik „Slovenskega doma!“

LISTEK.

Obrekovanje.

V. V.

Šmarje so precejšen trg na slovenski zemlji, toda vasi in trgov s tem imenom najdeš lahko na slovenskem zemljevidu, da jih ne moreš pošteti na svojih prstih. Lepo lego ima Šmarje ob vznožju Brezoviškega hriba, zavito v temno zelenje bujnih sadnjakov. Če prihajaš po široki loški dolini po cesti, ki pelje v komaj kakih pet ur oddaljeno mesto, pozdravlja te že od daleč na pobočju Brezoviškega hriba stoječa šmarska cerkev. Na desno in levo rumena žitna polja, raztezajoča se na obeh straneh prijazne doline visoko gori skoro do slemena hribov in gričev, pred tabo kakor oaza temno zelenje šmarijskih vrtov in nad vsem mir in tišina vročega poletnega dneva. Zdi se, kakor da se pripravljata narava na nekaj velikega, svečanega, neumljivega. V tistem pričakovanju, kakor strmé leži pred tabo in čaka na ono neznanost, kar je zaslutila v duhteči pomladi. In to hrepenenje se vsesa v tvojo dušo, nehoté pospešiš korak, in zopet se ti zahoče leči v rumeno žitno valovje in čakati, čakati, da te obiše ono neznanost, ki polni tvojo dušo s tajnim hrepenenjem. Pred tabo pa se vpenja temno zeleno po Brezoviškem hribu navzgor Šmarja, in sanja v gorki poletni dan. Zdi se ti, kakor zaklet grad, iz katerega se mora zdaj pa zdaj dvigniti velikan in leči po vsi dolini, od Brezoviškega hriba do Loškega griča od Šmarja pa do Loč, zginevajočih za tabo v težkih rumenih valovih.

* * *

Pred cerkvijo na prostornem trgu leži Kosmačeva trgovina. Tiho je danes v prodajalni, tiho je vedno ob vročih poletnih popoldnevih. Zdi se, da tudi ljudje nimajo poletni potrebe, kakor v drugih letnih časih. Mlada Kosmačeva sedi za prodajalno mizo in zre pred se v naročje na začete čipke. Koliko jih je spravila že v škatlje in škatljice tekom treh let, kar je vzela svojega Janeza, trgovca Kosmača. Množile so se čipke pod njenimi neutrudnimi rokami. S tihim zadovoljstvom jih je shranjevala po škatljah in škatljicah, in če jo je vprašal Janez, čemu ji bodo vse te zvezdice in vsi ti srčki, zardela je do las, ga objela, naslonila svojo kodrasto glavico na njegove prsi in zašepetala: »Saj si lahko misliš, moj — moj možiček!« In v to besedo »možiček« je vedla polagati toliko iskrenosti, toliko hrepenenja in sreče, da se je zdela Janezu vedno, kakor bi mu prinašala na svojih rokah svoje vroče, krvavordeče srce, kakor bi mu hotela reči: »Stori z njim vse, karkoli hočeš, raztrgaj je, muči je, kolikor ti drago, tako rada trpim za tebe, za najino srečo vse nuke, vse gorje!«

Srečna sta bila vsa ta leta, srečna, da si večje sreče želeli nista mogla. Janez ni

hodil po gostilnah, ni se vmešaval v politične borbe, ki so razdvajale vse sosede v okolici. Hodil je svojo pot, kakor bi ne videl na desno in ne na levo. In če so kazale stare ženice s prstom za njim: »Glej brezverca, glej framazona,« ker je presedal nedeljske popoldneve raje pri svoji ženici, ali pa se izprehajal z njo roko v roki po temnih gozdih in čez valovita polja, tedaj tega ni maral opaziti. In če je stopila ista ženica, ki se ga je obregnila s svojim strupenim jezikom komaj pred pol ure v njegovo trgovino in zaprosila v boga ime, ni se spomnil njenih psov, posegel je v žep in ji dal miloščino. Obče spoštovan je bil trgovec Kosmač in njegovo mlado ženo so vsi oboževali zaradi njenega dobrega srca. Ceno in dobro se je kupovalo v njeni trgovini in zato Šmarje tudi niso imele svojega konzuma, ki rastejo na naših tleh kakor gobe po dežju, a ravno tako hitro razpadejo v ostudno gnulobo. Bila pa je Kosmačeva kljub svoji ljubeznivosti in svojemu dobremu srcu jako praktična in bistra ženska, ki je znala, če je bilo treba, nastopiti tudi energično, da bi jo lahko zavidal za njeno krepkost marsikateri možki. V čudnem nasprotju je bila ta njena preiščljiva neupogljivost z njenim sicer ljubkim in po ljubezni hrepenenjem značjem. Tej njeni neupogljivosti pa se je imel Kosmač tudi zahvaliti, da ga je obvarovala pred marsikaterim neprijetnim iznenadenjem. Poznal in pripoznal je to njeno krepko, in če mu je razložila svoje misli tako, da jim ni bilo lahko oporekati, uklonil se ji je smehljaje in jo imenoval svojega »komandanta«.

Tako je sedela oni poletni popoldan Kosmačeva v prodajalni za mizo in zrla na nedodelane čipke v svojem naročju. Globok vzdih ji je dvignil prsi, pogladila se je preko čela, pritrdila nekaj neubogljivih kodrov in se zopet zamislila bog ve kam. Tiho hrepenenje, mirno in vendar nestrpno pričakovanje je ležalo v njenih sanjavih očeh. Žalostna poteza se je zarisala krog njenih ust in oči so se ji zarisale, da je videla čipke kakor daleč, daleč v meglo zavite. Ono pričakovanje, ki je preprežalo vso naravo, ji je leglo na prsi. Ni se ga hotela otresti, ni se mu hotela ogniti, s slastjo se mu je vdala z vso dušo, široko je odprla oči, in ni se ga zbal, ko je stopil k njej in zašepetal njenemu srcu: »Izpolni se ti tvoja želja!« Po vsem telesu je vzdrtela, kri ji je stopila v čelo, oprijeti se je morala mize, da se ni zgrudila, tako tesno ji je bilo v prsih in tako nestrpno je utripalo srce. Plašno so pogledale njene široko odprte oči, srce pa ji je poskakovalo veselja in sreče. Zabodlo jo je v prsi in zavedla se je, — začela je šteti: »osemindvajset, devetindvajset, trideset!« in oči so se ji odpirale vedno bolj široko, ustnice so zbledevale, tema se ji je napravila pred očmi in omahnila je raz stol, zdrčala je zraven prodajalne mize na tla.

* * *

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Vprašanja in odgovore

smo radi pomanjkanja prostora morali odložiti za prihodnjo številko. Nekaterim odgovorimo pismeno!

Tržne cene v Ljubljani

od dne 30. oktobra do 3. novembra 1909.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 " " " II. " . . .	1	—	1	20
1 " " " III. " . . .	—	90	1	12
1 " telečjega mesa . . .	1	40	1	72
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	—
1 " " " (prekajenega) . . .	1	90	2	—
1 " koštrunovega mesa . . .	1	08	1	12
1 Prašiči na klavnici . . .	1	20	1	36
1 kg masla . . .	2	60	2	70
1 " masla surovega . . .	2	10	3	—
1 " masti prašičje . . .	2	—	—	—
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	1	96
1 " slanine prekajene . . .	1	80	1	90
1 " sala . . .	1	84	1	96
1 jajce . . .	—	08	—	10
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	10	—	—
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	1	—	1	60
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	—	—	—	—
1 gos . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	47	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	46	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	46	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	45	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	44	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	42	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	32	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	20	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	42	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	36	—	—	—
100 " ržene moke . . .	32	—	—	—
1 l fižola . . .	—	20	—	36
1 " graha . . .	—	—	—	—
1 " leče . . .	—	44	—	48
1 " kaše . . .	—	22	—	24
1 " ričeta . . .	—	20	—	22
zelje 100 glav . . .	2	40	3	—
100 kg pšenice . . .	28	—	—	—
100 " rži . . .	21	—	—	—
100 " ječmena . . .	18	—	—	—
100 " ovsa . . .	17	50	—	—
100 " ajde . . .	19	50	20	50
100 " prosa belega . . .	18	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	18	50	19	50
10 " krompirja . . .	4	20	4	40

Lesni trg.

Na trgu je bilo

— voz in — čolnov z lesom
Cena trdemu lesu od 10 K — h
do 11 K 50 h za m³.
Cena mehke mu lesu od 9 K — h
do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.

Na trgu je bilo

— voz sena 10 — 10 70
— " slame 8 — 10 40
— " stelje — — —

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Učenca

poštenih staršev sprejme takoj v trgovino z mešanimi blagom, železnino, porcelanom in steklom tvrdka **Anton Ditrich** v Postojni. 64 2-1

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto dne 30. oktobra 1909.

Dunaj: 83, 78, 2, 19, 54.

Dvignjene v četrtek dne 4. novembra 1909.

Brno: 83, 85, 7, 52, 72.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“

priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetističnih predmetov.

Svoji k svojim! 20 52-17

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani

Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!
26 25-17**V. H. ROHRMANN**

(prej Jože Strzelba)

LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za mošt, kosti, parklje, loj itd.,

ima kot lastnik tvrdke 40 24 16

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

**Somišljeniki, narodnjaki, naročajte
in širite „Slovenski dom!“**

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn M. Adlersflügel

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug itd.

43 24-16

**Deset zapovedi za kmetovalca
in deset zapovedi za zdravje**

lepo tiskanih, prav zastoj in franko po pošti dobi vsak, ki piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,
zraven rotovža. 33 25-17Največja zaloga navadnih do najfinejših
otročkih vozičkov

36 25-17 in navadne do najfinejše

žime.**M. Pakič**
v Ljubljani.Neznanim naročnikom
se pošilja s povzetjem.**G. ČADEŽ**

Mestni trg št. 14

poleg Urbančeve manufakturne trgovine

priporoča 13 12-6

klobuke in slamnike

čepice, razno moško perilo, kravate, ovratnike itd.

Blago imam solidno, cene zmerne.

Postrežem točno.

Splošno kreditno društvo

r. z. z. o. z.

v Gosposki ulici št. 7 1 8-8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun in jih obrestuje s 1. julijem 1909 po 4³/₄% brez odbitka rentnega davka; eskomptira menice in daje posojila na osebni kredit po 5¹/₂% do 6¹/₂%.

Lastno premoženje znaša v deležih in zakladih K 179.765-55

Skupna aktiva 1.242.166-77

Denarni promet v letu 1908 6.296.087-46

Prva slovenska trgovina

Pevc & Koželj

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočeške posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

Izborno
češko budejeviško pivo,
 katero se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
 priporoča 40 24—16
 glavna zaloga češke budejeviške pivovarne
 v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Posojilnica v Črnomlju
 registrirana zadruga z neomejeno zavezo
 daje posojila po 5% in 5 1/2,
 na osebni kredit tudi po 5 1/2%
 in jih izvršuje kar najhitreje in najceneje.
 Hranilnim vlogam daje 4 1/2% obresti,
 ki se pripisujejo s 1. januarjem h glavnici ne
 da bi stranka morala knjižico predložiti; tudi
 rentni davek plačuje posojilnica sama.
 Posojilnica ima 1502 zadrugnikov, svoj lastni
 dom in preko 1.600.000 K hranilnih vlog.
 Rezervni zaklad znaša 42.000 K.
 Denar se lahko tudi po pošti pošilja in vzdiguje.
 Naslov: „Posojilnica v Črnomlju“.
 32 6—5 **Náčelstvo.**

Slovenci! Slovenke!
 Svoji k svojim!

Pred nakupom
jesenskega in zimskega blaga
 se Vam priporoča
 slovenska trgovina pri
sv. Cirilu in Metodu
 v Ljubljani 10 25—17
 Lingarjeva ulica. Nasproti loterije!

Velika zaloga najnovejšega blaga za
 moške in ženske obleke.
 Največja izber satenastih, volnenih ter svilnatih rut.
 Ob potrebi spomni se vsak na to trgovino.

Vse ostalo letno blago poproda se po znatno znižani ceni!

Prva narodna veletrgovina z železnino
Fr. Stupica v Ljubljani
 Marije Terezije cesta 14 18—17
 priporoča svoje izvrstne

brane, pluge, ameriške kosilne
 stroje, slamoreznice, mlatilnice,
 čistilnice, motorje, železne blagajne,
 kuhinjsko opravo, štedilnike, peči,
 kakor tudi želez-
 niške šine, tra-
 verze, cement in
 sploh vse stavbne
 potrebščine,
 trombe, cevi in
 tehtnice.

Nizke cene!
 Točna postrežba, solidno blago!

*
 Popravila in preobleke točno
 in ceno.

Popravila in preobleke točno
 in ceno.

*
 Najcenejše solnčnike in dežnike
 domačega izdelka priporoča 12 25—17
Josip Vidmar
 — v Ljubljani —
 Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
 Prešernova ulica 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavniča K 3.000.000.

Stritarjeve ulice številnik 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

52 52-10

Poštne hranilnice št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 pisarna v hiši št. 1 (pri Jomanu)

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje po 4 3/4 % od prvega dneva vlaganja sledečega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga. Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25-17

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne, izvemši praznikov.

»Ako ne drugičkrat, vsaj ob petkih moramo imeti Pekatete na mizi«, zapoveduje gospodar v hiši.

25 19-17

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osebni kredit po 6 %.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

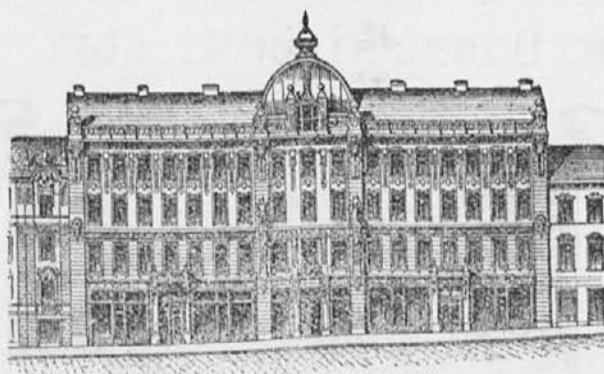
Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplača i tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične domače hranilnike proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači
 v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici številnik 3.

7 25-17

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur dobavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

2 54-17

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem zadružnem domu.

je imela koncem leta 1908
denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z
 $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$
brez amortizacije. Na menice pa po
 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

6 25-17